

Bánki Donát (1859. június 6. – 1922. augusztus 1.)

Magyar gépészmérnök, feltaláló és műegyetemi tanár. Korának egyik legnagyobb gépészmérnöke, a hidrogépek, kompresszorok és gőzturbinák szerkezettanának professzora.

A budapesti Műegyetemen szerzett gépészmérnöki diplomát. Az iparban helyezkedett el szerkesztőmérnökként (MÁV gépgyár, majd Ganz-gyár).

Az egyetemen 1879–80-ban a műszaki mechanika tanszéken tanársegéd volt, majd 1899-től haláláig a hidrogépek, kompresszorok és gőzturbinák szerkezettanának professzora. Munkássága szorosan összekapcsolódott Csonka Jánossal, akivel együtt 1890-re kifejlesztették az ún.

Bánki-Csonka motort, amely a Ganz-gyár nemzetközileg is versenyképes terméke volt.

A Pallas nagy lexikona szerzőinek egyike volt 1893-tól. 1893. február 11-én Csonkával együtt szabadalmaztatta a fűvókás benzinkarburátort (porlasztót), megelőzve ezzel a külföldön általánosan úttörőnek tartott Wilhelm Maybachot.

1894-ben szabadalmaztatta az első nagynyomású robbanómotort, a saját korában méltán világhírű Bánki-motort, amelynél a robbanókeveréket a hengerbe porlasztott vízzel hűtötte le, s ezzel a motor hatásfokát korábban nem remélt mértékben sikerült fokoznia.

Mind a kompresszió-növelés, mind a vízbefecskendezés elsőként Bánki által tisztázott elvét később is alkalmazták, bár a Bánki-motor elterjedését a néhány évvel később megjelent dízelmotor megakadályozta.

Az általa 1917-ben feltalált Bánki-turbina új utakat nyitott a törpe vízierőművek fejlesztésében. 1918-ban nagyszabású tervet dolgozott ki a Vaskapu vízerejének hasznosítására.

A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja volt 1911-től.

A vízturbináért Bánkit halála után négy évvel 1926-ban a Magyar Tudományos Akadémia nagyjutalmával tüntette ki.

Irat- és kéziratgyűjteményének nagy része a BME OMIKK Levéltárában digitalizálva is megtalálható. Jelentős gépszerkesztői munkássága, szabadalmi tevékenysége mellett nagy hivatástudattal látta el oktatói feladatait.

Nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a hallgatók felkészülését előadásjegyzetekkel is segítse. Egyetemi tanári tevékenysége során a mérnökképzésben bevezette a laboratóriumi képzést.

<https://bbpezsgo.github.io/HDRB.GsziMap.io/>

